

בס"ד. משיחות ש"פ בהר־בחוקותי, מבה"ח סיון ה'תנש"א.

וענין זה מודגש גם בהקריאה בתורה שבסמיכות למתן-תורה¹⁰ – כידוע הכלל ש"לעולם קוראין (פרשת) במדבר סיני קודם עצרת"¹¹ (וההתחלה בזה במנחה דיום הש"ק זה), כיון ש"מדבר סיני" (אליו הגיעו בני בר"ח סיון) הוא המקום הראוי למתן-תורה.

ב. ויש לבאר תוכן הענין ד"מדבר סיני" ("מדבר" דייקא¹²) – בשייכות למתן-תורה:

"מדבר" – "מקום הפקר" – הוא מקום שאין עליו בעלות, לא בעלות של יחיד, וגם לא בעלות של רבים (כמו "רשות הרבים", רשות שהיא בבעלות הרבים), ובגלל שאין עליו בעלות יכול כל מי שרוצה לבוא ולזכות בו, "כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ולכאורה, נתינת התורה לבני"ה היא (לא באופן שהקב"ה הסיר בעלותו מן

א. ענינו של ר"ח סיון (שמתברך ביום הש"ק מברכים החודש¹) מפורש בקרא² – "בחודש השלישי גו' ביום הזה (בראש חודש³) באו מדבר סיני":

"מדבר סיני" קשור עם מתן-תורה: "סיני" – "משה קיבל תורה מסיני"⁴, ו"מדבר (סיני)" – כדרשת חז"ל⁵ "ניתנה במדבר .. במקום הפקר⁶, כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ולכן, כש"באו מדבר סיני" (בר"ח סיון) – המקום הראוי למתן-תורה – התחיל הענין דמתן-תורה ("מיד אחר ר"ח⁷ התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה"⁸), ובלשון המדרש⁹ "אמר הקב"ה .. הרי השענה שאתן להם את תורת".

(1) נוסף על המשכת הברכה דיום השבת על כל ימי השבוע – "מיני" מתברכין כולה יומין" (ראה זח"ב סג, ב. פח, א).

(2) יתרו יט, א.

(3) פרש"י עה"פ (משבת פו, ב): "כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני, וכתיב התם החודש הזה לכה ראש חדשים, מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח".

(4) אבות רפ"א.

(5) יל"ש עה"פ (רמז ערה). וראה גם במדבר"ר פ"א, ז: "במדבר .. חנם לכל באי העולם".

(6) נוסף על הלימוד שהאדם צריך להיות "כמדבר" – "אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו" (עירובין נד, א), "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה" (נדרים נה, סע"א), "כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה" (במדב"ר שם), "מי מקיים את התורה מי שמישים עצמו כמדבר ומפליג עצמו מן הכל" (שם פ"ט, כו. תנחומא חוקת כא). וראה לקמן ס"ב ובהערה 112.

(7) אבל בר"ח עצמו "לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא" (שבת שם). וראה לקו"ש חכ"ח ע' ואל"ך. ושי"נ.

(8) שר"ע אה"ז אר"ח סו"ס תצד – משבת שם.

(9) ד"אז"ז פרק השלום. ועוד. – ולהעיר,

שהמדובר שם הוא בנוגע להמצב זבני, "הואיל ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ונעשו חניי אחת הרי השעה כו", שענין זה למדים ממש"נ בהמשך הכתוב "ויהן שם ישראל נגד ההר", "ויהן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחר" (פרש"י יתרו יט, ב), ומזה מובן גם בנוגע להמקום עצמו (שבו נעשה השינוי במצבם של ישראל) שאודותיו מדובר בהתחלת הכתוב (לפני ההמשך ד"ויהן") – "באו מדבר סיני", ש"מדבר סיני" הוא המקום הראוי למתן-תורה, ככפנים (וראה לקמן ס"ב).

(10) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב רצו, א: "המועדים של כל השנה כו' בכלן יש שייכות לאותם הפרשיות שחלות בהן כו'".

(11) רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב (המנהג הפשוט). טושו"ע אר"ח תכ"ח ס"ד.

(12) ובפרט שבכמה מקומות נאמר "סיני" ("משה קבל תורה מסיני"), או "הר סיני", כבהתחלת פרשתנו (בהר): "וידבר גו' בהר סיני, מבלי להזכיר "מדבר (סיני)".

הזה באו מדבר סיני" – מקום הפקר¹⁸, ולא מקום שבבעלותם של כל בני" (ברשות הרבים¹⁹ וכיו"ב), כמו שהתורה ניתנה לבעלותם של כל בני"?

ג. ולאידך – צריך להבין הטעם שהענין ד"מדבר" ("בחדש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני") מודגש בפרשת במדבר שקורין בסמיכות ממש לעצרת, ולא בפרשה שקורין בשבת שממנו מתברך היום ש"באו מדבר סיני", פרשת בהריבחותי (כהקביעות בכמה שנים, וגם בשנה זו (בחול"ל), שהן מחוברין).

ובהקדמה – שקריאת פרשת במדבר קודם עצרת היא (לא רק מצד השייכות ד"מדבר סיני" למתן-תורה (כנ"ל ס"א), אלא גם (ובעיקר) מפני ש"עזרא תיקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת"²⁰, וזה שמוסיפין וקורין גם במדבר סיני קודם עצרת הוא "כדי שלא להסמיך הקללות שבבחותי לעצרת"²¹, היינו, שהפרשה שקורין בעיקר קודם עצרת (מתקנת עזרא) היא פרשת בחוקותי, ובכמה שנים בהריבחותי.

והשייכות דתוכן פרשת בהר-בחוקותי²² למתן-תורה מודגשת (א) בשם הפרשה: "בהר סיני"²³ – ההר

התורה ("תורתו") והפקירה לכל, היינו, שנעשית כדבר שאין עליו בעלות שכל אחד יכול לבוא ולזכות בו (ע"י פעולה של קנין), אלא) באופן ש"נתן לנו את תורתו", היינו, שהתורה היא בבעלותם של כל בני" (ללא צורך בפעולה של קנין), כל אחד ואחת מישראל, מגדול ועד קטן, עד לקטן שנולד זה עתה¹³, שמצד שייכותו ל"קהלת יעקב", ה"ה יורש הכלל¹⁴, כל התורה כולה¹⁵, כמ"ש¹⁶ "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"¹⁷.

ועפ"ז צריך להבין הטעם ששייכותה של התורה לכל ישראל שנעשית בר"ח סיון ("הרי השעה שאתן להם את תורת") מודגשת בכך ש"ביום

13 וגם לפני "תחלת כניסת נפש זו הקדושה היא .. במצות מילה" (ש"ע אדה"ז או"ח (מהוד"ב) סוס"ד). – כיון שגם אז ה"ה חלק מ"קהלת יעקב".

14 כמו בן יחיד (כתורת הבעש"ט (כש"ט הוספות סקל"ג) אודות גודל החביבות דכאו"א מישראל אצל הקב"ה כמו בן יחיד כו') – אע"פ שיתד עמו ישנם ששים ריבוא מישראל, שכל א' מהם הוא בן יחיד.

15 ויתירה מזה – שלמד כל התורה כולה במעי אמו (נדה ל, ב), ובכח זה ביכלתו ללמוד כל התורה כולה בצאתו לאויר העולם (לאחרי ש"בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כו" (נדה ש)), במשך כל ימי חייו (ראה עיון יעקב ועץ יוסף לע"י נדה שם. לקו"ת שלח מד, א. ובכ"מ).

16 ברכה לג, ד.

17 וראה רמב"ם הל' ת"ת רפ"ג (ולאדה"ז רפ"ד): "כתר תורה הרי הוא מונח ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, כל מי שירצה יבוא ויטול", כלומר, כיון שהתורה היא ירושה לכאו"א מישראל, לכן יכול לבוא וילטלה, ללמדה כו', עד שיהי מוכתר בכתר תורה.

(* דוגמתו בבת – בקריאת השם (כמו אצל בן בעת המילה) שעל ידו נמשך ומתגלה חיות הנשמה בהגוף (ראה לקו"ת פרשתנו ג. א. ובכ"מ). – ולכן נכון להקדים קריאת השם בקרית הסמוכה להלידה, גם בימי החול. ולא המתין לקרית דיום הש"ק.

18 ובפרט ש"מקום הפקר" הוא (לא רק

לבני"א, אלא) "לכל באי העולם".

19 להעיר (שהרוחב ד)רה"ר נלמד מ"רוחב הדרך במחנה ליום שבמדבר" (ש"ע אדה"ז או"ח ששמ"ה ס"א).

20 "כדי שתכלה השנה וקללות" .. עצרת נמי ראש השנה היא, דתן ובעצרת על פירות האילן" (מגילה לא, ב).

21 תוס' שם.

22 נוסף על התקנה "שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים .. כדי שתכלה השנה וקללות".

23 כפי שנקראת בכ"מ – "בהר סיני" (סידור רס"ג, רמב"ם סדר תפלות ואבורהם סדר הפרשיות), ולא "בהר" סתם.

מודגשת המטרה והתכלית דפנות
התורה בעולם, כדלקמן.

ויובן בהקדים הביאור בהשיכות
דתורה לעולם שמודגשת במאמר
המשנה במסכת אבות שלומדים ביום
הש"ק זה – "בעשרה מאמרות נברא
העולם"²⁸:

איתא בזהר²⁹ "כתיב³⁰ עשרה עשרה
הכף בשקל הקודש .. עשרה מאמרות
למעשה בראשית כדתנן בעשרה
מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות
למתן תורה אלו עשרת הדברות"³¹,
"בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין
אורייתא, וכל זמנא דישאל מתעסקי
באורייתא עלמא מתקיים .. אם³² לא
בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ
לא שמת"³³, ומסיים שעי"ז "אשתכח
בי' שלמא", ע"ד מארז"ל³⁴ "כל התורה
ניתנה לעשות שלום בעולם"³⁵.

והענין בזה – שעי"ז ה"עשרה
מאמרות" שבמתן-תורה (עשרת
הדברות) מגלים ה"עשרה מאמרות"
שבמעשה בראשית, היינו, שהעולם
(מעשה בראשית) אינו מציאות בפ"ע

שעליו ניתנה התורה, ו"בחוקותי" –
מלשון חקיקה, שרומז על אותיות
החקיקה שבלוחות²⁴, שכוללים כל
התורה כולה, תושב"כ ותושבע"פ,
ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד
לחדש²⁵. (ב) ובתוכן הפרשה, הן
בתחלתה וראשיתה – "וידבר ה' אל
משה בהר סיני לאמר גו' ושבתה הארץ
שבת לה"²⁶, "מה ענין שמיטה אצל הר
סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני,
אלא מה שמיטה נאמרו כללותי'
ופרטותי' ודקדוקי' מסיני, אף כולן
נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני"²⁶,
והן בסיומה וחותמה – "אלה המצוות
אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל
בהר סיני".

וצריך להבין הטעם שבפרשה זו –
שקורין ביום הש"ק שממנו מתברך ר"ח
סיון שבו "באו מדבר סיני" – לא נזכר
הענין ד"מדבר סיני" (כבפרשת במדבר
שקורין במנחה), אלא "בהר סיני".

ד. ויש לבאר תחילה היחס
והחשיבות של המקום בעולם שבו
ניתנה התורה (בהר סיני שבמדבר סיני)
– דלכאורה, כיון שפעולת התורה היא
בכל העולם כולו, מה נוגע (כל כך)
המקום המסויים בעולם שבו ניתנה
התורה²⁷ – די ש' לומר, שבבחירת מקום
מסויים בעולם שראוי לנתנת התורה

(28) ריש פ"ה.

(29) ח"ג יא, סע"ב.

(30) נשא ז, פו. – ולהעיר, שפרשת נשא קורין
בסמיכות למתן-תורה (בשבת שלאחרי מ"ת, ובכמה
שנים – בשבת שלפני מ"ת).

(31) וממשיך לבאר הקשר והשיכות שביניהם:
"כתיב (בעשה"ד) אנכי ה' אלקיך, וכתיב במעשה
בראשית יהי אור ויהי אור, דא מהימנותא דקב"ה
אור אקרי, דכתיב ה' אורי וישעי ממני אירא וגו',
ועד"ז בשאר עשה"ד ועש"מ.

(32) ירמ"ג לג, כה.

(33) וראה גם שבת פח, א. ע"ז ג, א.

(34) רמב"ם הל' חנוכה בסופן (וראה לקו"ש

ח"ח ע' 349 ואילך. ושי"ג).

(35) ולכן ניתנה התורה "בחוודש השלישי",
"אורייתא תליתאי בירחא תליתאי" (שבת שם) – כי,
ענינו של "שלישי" לחבר ולאחד ההתחלקות
והניגוד ד"שנים", שוה"ע השלום (ראה בארוכה
לקו"ש חכ"א 110 ואילך. ועוד).

(24) ולהעיר, שענין החקיקה נוגע עד כדי כך
שבשביל זה צ"ל נס מיוחד (וילא עבדי קוב"ה ניסא
למגנא" (ראה דרשות הר"ן ד"ח הקדמה הא')) –
"מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין", "הואיל
הכתב ה' נראה משני עבריהם ה' לה ליפול, אם
לא שבנס זה עומד" (שבת קד, רע"א ובפרש"י).
(25) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 382. ושי"ג.

(26) תוי"כ ופרש"י עה"פ (נת' בלקו"ש חי"ז ע'
276 ואילך).

(27) ובפרט שלא נקבעה קדושה במקום זה,
כמי'ש (יתרו יט, יג) "במשוך היוכל המה (וגם
הצאן) יעלו בהר".

הראשון⁴¹ ששוה בכל הנבראים שבעולם. ו"בעשרה מאמרות" – נבראת (נתגלתה)⁴² הצורה דכל פרטי הנבראים שמחולקים זה מזה ע"י ההתחלקות דעשרה מאמרות, כולל גם "צירופים וחילופי אותיות המתגלגלות ברל"א שערים פנים ואחור כמ"ש בס' יצירה", שע"י נבראו כל ריבוי פרטי הברואים שבעולם.⁴³

והחילוק שביניהם:

בהבריאה "במאמר אחד" (בריאת היש מאין ואפס המוחלט) – כיון שבריאת יש מאין היא (לא באופן של קירוב והתלבשות, אלא) באופן של ריחוק והבדלה (שאינו מתגלה בהנבראים, בענינם וכמעלתם)⁴⁴, מודגשת יכלתו ית' ("במאמר אחד יכול להבראות"), ש"בכחו וביכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט" (כח העצמות)⁴⁵, ולא מציאות הנברא, שגדרו

שמעלים (ועד שמסתיר) על אלקות³⁶, שהרי כל מציאותו אינה אלא ה"עשרה מאמרות" שעל ידם היתה בריאת העולם מאין ואפס ממש בששת ימי בראשית, ו"מהדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"³⁷, כי, "אילו היו מסתלקות .. כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות .. היתה (הבריאה כולה) חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש"³⁸.

ה. ובפרטיות יותר – כהמשך דברי המשנה, "בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא ליפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות":

ובהקדם השאלה הידועה³⁹: כיון ש"במאמר אחד הי' יכול להבראות", למה יהי' העונש והשכר על עולם שנברא בעשרה מאמרות כש"שויו" אינו אלא מאמר אחד – "אם הוא רוצה להרבות במאמרים אין הדבר מוטל על הרשע ולא על הצדיק"?

ויש לומר הביאור בזה, שבבריאת העולם ישנם בפועל ב' אופנים – "במאמר אחד"⁴⁰ ו"בעשרה מאמרות":

"במאמר אחד" – נבראת מציאות היש, יש מאין ואפס המוחלט, "החומר

(41) ראה רמב"ן ר"פ בראשית: "אין אצלנו בלשון הקודש בהוצאת היש מאין אלא לשון ברא .. הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד אין בו ממש .. מוכן לקבל הצורה .. והוא החומר הראשון כו'". – ולהעיר, שהלשון "ברא" נאמר יתיכף ל"בראשית" – "בראשית נמי מאמר הוא" (ר"ה לב, א. וש"ג), והוא ה"מאמר אחד" (פרדס שער ב פ"ו. לקו"ת פרשתנו מא, ד. ובכ"מ).

(42) להעיר, שבריאה היא גם מלשון גילוי (כמו "שמא הבריא", ניקב ויצא לחוץ (חולין מג, ב), דקאי על התגלות הצורה דהנבראים (נוסף על התכללות הצורה בבריאת החומר מאין ליש) מן הכח אל הפועל (ראה רמב"ן שם).

(43) שער היחוד והאמונה פ"א. וראה גם שם פ"ב: "כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד", "כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור המשכה והתגלות האור והחיות והכח הנגלה ונמשך באות זו", וכל נברא מפרטי הנבראים "נברא .. והי' וקיים מאיזה צירוף אותיות מתיבות אלו (דעשרה מאמרות) או חילופיהן ותמורותיהן".

(44) ראה ד"ה פתח אלי' תש"ו (לעיל ח"ב ע' 6) פ"ו. וש"ג.

(45) "מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה

(36) ואף ש"עולם" הוא מלשון העלם (לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ) – הי' העלם למעלותא (ע"ד מ"ש "ששת חושך סתר"), כיון שהכח המהוה הוא בבחינת ריחוק והבדלה, כדלקמן ס"ה.

(37) נוסח ברכת יוצר.

(38) שעה"ה"א בתחלתו.

(39) מדרש שמואל על המשנה.

(40) והפירוש "במאמר אחד יכול להבראות" הוא – לא רק בדרגת היכולת, אלא שהיכולת באה גם בפועל (ראה פרדס שער יא פ"ג. הובא נת' בסהמ"צ להצ"צ מנות האמנת אלקות פ"א. ובכ"מ).

האדם והעולם שהם באופן של ריבוי והתחלקות (עשרת הדברות, שכוללים תרי"ג מצוות, כנגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים שבאדם, "עולם קטן"⁵⁰, ודוגמתו בעולם כפשוטו), כדי לפעול שהמעלה והחשיבות שבפרטי הנבראים שבעולם תנוצל ותהי' ע"פ התורה.

ולכן, ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה מגלים ה"מאמר אחד" שבעולם, וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה מגלים ה"עשרה מאמרות" שבעולם:

ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה, שמודגש ב(לימוד התורה ע"י ה)הקדמה ד"ברכו בתורה תחילה"⁵¹, שזה"ע הביטול ל"נותן התורה", היינו, שניכר בתורה (לא כ"כ ההתחלקות דפרטי ההלכות שמדברים בעניני העולם, אלא נקודת האחדות) שהיא חכמתו של הקב"ה ("אחת דיבר אלקים") – מגלים בעולם ה"מאמר אחד", היינו, שניכר בעולם (לא ההתחלקות דפרטי הנבראים לפי מזגם ותכונתם, אלא) כח העצמות שמהוה את העולם מאין ליש;

וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה, שמודגשים בריבוי ההתחלקות דהלכות התורה המלוכשים בעניני העולם, ועד ל"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁵² ו"בכל דרכיך דעהו"⁵³ – מגלים בעולם ה"עשרה מאמרות", היינו, שניכר בעולם שהתוכן והמעלה והחשיבות שבו היא התוכן והמעלה והחשיבות ד"עשרה מאמרות" של הקב"ה, כנגד עשר ספירות עליונות, שלימות הקדושה, כפי שנמשכת ומתגלה בעולם.

(לאחרי שנברא) אין ואפס⁴⁶, ומציאותו אינה אלא התגלות כחו ויכלתו ית' בבריאת יש מאין ואפס המוחלט;

ובהבריאה "בעשרה מאמרות" (כל ריבוי פרטי הנבראים וההתחלקות שביניהם, כל נברא ונברא עם מזגו ותכונתו המיוחדת) מודגשת (בעיקר) מציאות העולם ("בעשרה מאמרות נברא העולם"), שבריאתו היא באופן שניתן תוכן ומעלה וחשיבות בכל פרטי הנבראים שנבראו בעשרה מאמרות, שהם כנגד עשר ספירות, עשר תכונות (מעלות) כלליות שבהם כלולים כל הענינים שיש בהם מעלה וחשיבות.

ו. וכיון שהמאמרות דמעשה בראשית הם כנגד המאמרות שבמתן-תורה, מובן, שב' הענינים ד"עשרה מאמרות" ו"מאמר אחד" שבעולם ישנם גם בתורה⁴⁷:

במתן-תורה כתיב⁴⁸ "אחת דיבר אלקים שתיים זו שמעתי", היינו, שבתורה ישנם ב' ענינים: "אחת" ("מאמר אחד") – מצדו ית' ("דיבר אלקים"), שכשם שהוא ית' אחד כך גם חכמתו ית' (תורה) היא אחת, היינו, שכל עניני התורה ענינם אחד – חכמתו ית', "אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁴⁹; ו"שתיים" (ועד להתחלקות דעשרת הדברות, "עשרה מאמרות") – מצד האדם והעולם ("שמעתי"), היינו, שחכמתו ית' יורדת ומתלבשת בעניני

שקדמה לו ח"ו, ולכן הוא לבדו בכחו וביכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש" (תניא אגה"ק ס"ב).

(46) ראה גם ד"ה ברוך שעשה נסים תשט"ו (לעיל ח"ב ע' 34) פ"ז.

(47) ואדרבה – התחלתם בתורה, ומהתורה משתלשלים גם בעולם.

(48) תהלים סב, יב. וראה לעיל ח"ב ע' 249

ואילך. וש"נ.

(49) ראה זח"ג עג, א.

(50) תנחומא פקודי ג. ועוד.

(51) ב"מ פה, רע"ב. וש"נ. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ.

(52) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(53) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם. שו"ע אדה"ז אר"ח סקני"ז ס"ב.

הנבראים (עשרה מאמרות)⁵⁵.

ועי"ז נשלמת כוונת הבריאה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁵⁶: דירה – שבה מתגלה הדר בה בכל עצמותו⁵⁷, היינו, לא רק דרגת האלקות שבערך לעולם, אלא גם דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, ועד למהותו ועצמותו ית', אחדות הפשוטה (מאמר אחד); ו(הדירה היא) בתחתונים – שהגילוי דמהותו ועצמותו ית' נמשך וחודר במציאותם של התחתונים כפי שהם בהתחלקות וריבוי מצד מזגם ותכונתם (עשרה מאמרות)⁵⁸.

ח. וענין זה (פעולת התורה בעולם ע"י המאמר אחד והעשרה מאמרות) מודגש גם בהכנה למתן-תורה ע"י ספירת העומר מפסח עד עצרת:

מתן-תורה בא לאחרי ההקדמה דיציאת מצרים, ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם"⁵⁹, כדי ש"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"⁶⁰.

וכיון שהכוונה דמתן-תורה היא חיבור עליונים ותחתונים, "עליונים ירדו לתחתונים ותחתונים יעלו לעליונים"⁶¹,

ובסגנון אחר קצת: פעולת ה"מאמר אחד" היא ביטול העולם (שמצד עצמו, לולי הכח המהוה, ה"ה אין ואפס), העלאה מלמטה למעלה (ממציאות לביטול המציאות); ופעולת ה"עשרה מאמרות" היא שמציאות העולם תהי' חדורה בשלימות הקדושה, המשכה למעלה למטה⁵⁴.

ז. ויש בזה מה שאין בזה:

מעלת ההתגלות ד"עשרה מאמרות" שמתלכשים בעניני העולם באופן של התחלקות מצד מזגם ותכונתם – שחודרת בגדרי העולם, אבל, הגילוי הוא רק דרגת האלקות שיש לה ערך ויחס לעולם, ולא דרגת האלקות שלמעלה מהעולם;

ומעלת ההתגלות ד"מאמר אחד" שלמעלה מההתחלקות דעניני העולם – שמתגלה דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, אבל, גילוי זה אינו חודר בגדרי העולם (כיון שלא ניכרת המעלה והחשיבות שבפרטי הנבראים מצד מזגם ותכונתם, ואדרבה, מצד עצמם ה"ה אין ואפס).

והשלימות האמיתית היא בצירוף שניהם יחד – שגם דרגת האלקות שלמעלה מהעולם (מאמר אחד) נמשכת ומתגלה וחודרת בהתחלקות דפרטי

55) ובסגנון דספרי חקירה של גדולי ישראל: נקודה שמופשט מהתחלקות דאורך ורוחב, וביחד עם זה, כוללת כל ריבוי ההתחלקות דאורך ורוחב כו'.

56) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא פל"ו.

ובכ"מ.

57) המשך תרס"ו ע"ג (ועוד – נסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא).

58) ודוגמתו בדירת האדם – שבפרטי ההתחלקות הדירה (ששה קצוות), ד' כתלים, רצפה וגג, נמשך ומתגלה עצם הדירה (נקודה שלמעלה מהתחלקות) שקשורה עם העצם והאדם, כל מי שאין לו בית אינו אדם (ראה יבמות סג, א ובתוס' שם).

59) נוסח הגש"פ.

60) שמות ג, יב ובפרש"י (משמור" פ"ג, ד).

61) תנחומא וארא טו. שמור" פ"ב, ג. ועוד.

54) ועפ"ז יש לבאר תוכן דברי המשנה, "בעשרה מאמרות נברא העולם .. והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא ליפרע מן הרשעים .. וליתן שכר טוב לצדיקים כו' – שמופשט לשון המשנה משמע שהחילוק בין מאמר אחד לעשרה מאמרות הוא לא רק הוספה בענין דשכר ועונש, אלא לצורך כללות הענין דשכר ועונש – כי, שכר ועונש אינו שייך מצד תנועת הביטול (מאמר אחד), כמו ש"עבד" אינו מקבל "שכר" על העבודה לרבו, כי אם מצד הגדר דמציאות העולם, ולכן, הטעם ש"בעשרה מאמרות נברא העולם" (אף ש"במאמר אחד יכול להבראות") הוא כדי שיהי' הענין דשכר ועונש, "ליפרע מן הרשעים .. וליתן שכר טוב לצדיקים".

ומתגלה ביום החמישים⁶⁷.

ויש להוסיף, שבקביעות שנה זו, שהתחלת הספירה היא במוצאי שבת (ממחרת השבת גם כפשוטו) וסיומה ביום השבת, שבועות שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת שבשבת, תמימות כימי בראשית (תמימות שבתמימות)⁶⁸ – מודגש יותר שהגילוי ד"בכבודו ובעצמו" חודר בגדרי העולם, שבתות תמימות כימי בראשית.

ט. ובהדגשה יתירה בספה"ע שבר"ח סיון ("בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני") – "בשבוע הז' ביום ג' בו הוא כאילו נכנסה כל השבוע"⁶⁹ (שלימות ההכנה למ"ת ע"י ספה"ע):

יום ג' בשבוע הז' הוא לא אחרי שנשלמו מ"ד ימים דספה"ע, שבהם נכללת עיקר העבודה דספה"ע בבירור וזיכוכן המדות – כי "מ"ד ימים הם בבחי' יניקה .. עד"מ שהחלב מגדל אברי הולד .. גידול של המדות שבנה"ב והעלאתן .. ע"י המשכת מוחין דיניקה .. במ"ד ימי הספירה עד"מ דס נעכר ונעשה חלב" (וזוהי ההכנה לטעימת

וחיבור אמיתי הוא (לא באופן שהעליון יורד מעליונותו, שאז אינו עליון לאמיתתו, והתחתון עולה מתחתונותו, שאז אינו תחתון לאמיתתו, אלא) שהעליון כמו שהוא בעליונותו מתחבר עם התחתון כמו שהוא בתחתונותו – ה"ז נעשה ע"י ההכנה דספירת העומר:

התוכן ד"וספרתם לכם ממחרת השבת גו' שבע שבתות גו' תספרו חמישים יום"⁶² בעבודת האדם⁶³ – ש"ממחרת השבת" (מחרת היו"ט)⁶⁴ מתחילה העבודה בהמשכת גילוי העצמות ("בכבודו ובעצמו") שלמעלה מה(התחלקות ד)עולם⁶⁵ (מאמר אחד), שיאיר ("וספרתם" מלשון ספיר ובהירות, אור וגילוי) בפרטי התחלקות המדות (שבע שבתות, ז' פעמים ז') שבאדם ובעולם (עשרה מאמרות), עד שיתגלה ("תספרו" גם מלשון גילוי) ויחדור בהם הגילוי דיום החמישים, שער הנו"ן שלמעלה ממ"ט השערים ששייכים לעולם, ובשער הנו"ן עצמו – לא רק הדרגה התחתונה שיש לה ערך ושייכות למ"ט השערים (שלכן נכללת עמהם, "חמישים יום"), אלא גם הדרגה העליונה שלמעלה לגמרי ממ"ט השערים⁶⁶ (מאמר אחד), שנמשכת

67) ויש לומר, שבזמן מתן תורתנו" ישנו חיבור ד(מעין) למעלה מהזמן עם זמן – שאין לו יום קבוע בחדוש סיון, שבזמן שהיו מקדשים החדוש ע"פ הראי' ה' חל "פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה"*) (ראה ו, ב), ואעפ"כ, נמשך ומתגלה ב"האי יומא דקא גרים" (פסחים סח, ב).
68) פסדר"כ פ"ח. פס"ר פ"ח. ראב"ן ספ"ו. ראב"ה פסחים סתק"ה. ועוד. – נת' בארוכה בשיחת אחש"פ שנה זו (לעיל ע' 89 ואילך).
69) תו"א יתרו סז, ג.

(* ולכן, אף שח"ש הוא יום אחד (דלא כפסח וסוכות), אין אומרים "יום מתן תורתנו", אלא "זמן מתן תורתנו" (וראה השלמה לשרע אדה"ז (להר"ן מדוברג'ונא) רסתקפ"א בקו"א).

62) אמור כג, ט"ז.
63) ראה לקו"ת אמור לה, ב ואילך. במדבר י"ד, א ואילך. ובכ"מ.
64) תו"כ ופרש"י עה"פ.
65) וגם התגלותו בעולם היא "בחצי הלילה" – ש"רע דחצות לא יש במציאות, שכמה שיש לחלוק בזמן שייך או לחצי הראשון או לחצי השני של הלילה, וחצות עצמו לא יש במציאות, ומ"מ הרי יש חצות, וכמ"ש ויהי בחצי הלילה וגו', א"כ ה"ז למעלה מהזמן, והיינו שמאיר אז מבחי' אוא"ס דלאו מכל אילין מדות איהו כלל, וע"כ הוא למעלה מהזמן" (סה"מ תשי"ו ס"ע 72. וראה גם לקו"ש ח"ג ס"ע 868 ואילך).
66) ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.

טעם דגן, שהו"ע נתינת התורה (שנמשלה ללחם) בחג השבועות).⁷⁰
 וכיון שנשלמה עיקר העבודה דבירור וזיכוך פרטי המדות, ע"י גילוי אור שבערך להתחלקות דפרטי המדות (עשרה מאמרות) – נעשים מוכנים ועומדים לקבל הגילוי אור דיום החמישים שלמעלה מהתחלקות דמ"ט יום (מאמר אחד), ע"י הקדמת הביטול שבראש חודש (מיעוט הלבנה עד שנעשית בבחי' נקודה), ואז יכול להיות שלימות הגילוי ("ביום הזה"⁷¹) דיום החמישים.⁷²

א' דם⁷⁶ – ע"פ הידוע שהתורה נמשלה ל"דם" שממשיך חיות לכל האברים בשוה⁷⁷, ונקראת גם "אדם", זאת התורה אדם"⁷⁸ (דם בתוספת אל"ף) – דיש לומר, ש"דם", שמתפשט ונמשך בכל אברי הגוף, רומז על ה"עשרה מאמרות" שבתורה (ההתחלקות דפרטי הלכות התורה)⁷⁹, ו"אדם", א' דם, רומז על המשכת ה"מאמר אחד" שבתורה שלמעלה מהתחלקות דפרטי הלכות התורה, "אחת דיכר אלקים", שענין זה נעשה ע"י הקדמת הביטול בעבודת התפלה.⁸⁰

י. ויש לומר, שענין זה מרומז גם בהפרשיות שקורין בתורה ביום השבת שממנו מתברך ר"ח סיון – פרשת בהר"ב חוקותי:

"בהר" – גדלות וגבהות⁸¹, ונקרא בחי' צומח שבדומם⁸² – מורה על עבודה באופן של התחלקות לפרטים

]ומעין זה גם בל"ג בעומר, הוד שבהוד – שספירה זו היא "סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות שנק' גופא, כי מבחי' הוד שבהוד ולמטה מסתיים בחי' גופא, עיקר המדות, ומתחילים בחי' ההשפעה לדבר מגופא", ולכן מאיר גילוי אור עליון שלמעלה מהתחלקות דפרטי המדות, ע"י הקדמת הביטול דבחי' ההודאה, שזוהו"ע הוד שבהוד, ונעשה הגילוי דפנימיות התורה].⁷³

ויש להוסיף בהשייכות דר"ח סיון למתן תורה גם מצד ספה"ע דר"ח עצמו⁷⁴, יום מ"ה לספה"ע, שמספר מ"ה⁷⁵ הוא הגימטריא ד"אדם", אותיות

(76) של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד (כא, א).

(77) לקו"ת במדבר יג, א. ובכ"מ.

(78) חוקת יט, יד. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 141. וש"נ.

(79) דאף שהתורה עצמה היא למעלה מהתחלקות, כמו שהדם ממשיך חיות לכל האברים בשוה – ה"ז "ער"מ בעל הבית מסדר בביתו שכלי פלוני יעמוד במקום פלוני וכלי פלוני במקום פלוני כו" (לקו"ת שם, ג).

(80) כמאד"ל (ברכות יו"ד, ב) "מאי דכתיב לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם", שהאדם מצ"ע הוא בחיות דם, וע"י התפלה מתחבר עם אלופו של עולם, א' דם (ואו"ת תהלים יהל אור) ע' שנה. המשך תעריב ח"ב פשע"א ואילך. וראה שם פת"ד: א' הוא בחי' א"ס בנפש שזהו שרש ומקור הנשמה כו', ובא בבחי' דם שזהו הנשמה המלוכשת בגוף כו" (81) ע"ד מאד"ל (סוטה ה, א) "ת"ח צריך שיהא בו אחד משמנתה בשמינית". ועיקר – ענין התוקף וההרחבה בקדושה, כמ"ש (דה"ב יז, ב) "ויגבה לבו בדרכי ה'" (וראה לקו"ש חכ"ג ע' 159 ואילך. וש"נ).

(82) תו"ח בראשית כ, א. שמות קיב, ב. ועוד.

(70) ראה לקו"ת במדבר יד, ז (בשייכות למ"ד הימים משביעי של פסח עד עצרת).

(71) "יום" הוא אור וגילוי, כמ"ש "ויקרא אלקים לאור יום", וגם "זה" מורה על הגילוי, "מראה באצבעו ואומר זה" (ראה תענית בסופה. ועוד).

(72) ראה תו"א שם.

(73) ראה בארוכה סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, א ואילך.

(74) נוסף לכך שהוא לאחרי הספירה דיום המ"ד, ערב ר"ח.

(75) ולהעיר, שי"מה הו"ע הביטול – ונחננו מה" (בשלח טז, זח).

התורה, והן לצורך התפלה על בני⁸⁹ – שכללות החילוק שבין המשכה למטה (תורה, שלימודה באופן של הבנה והשגה, מציאות האדם⁹⁰) להעלאה למעלה (תפלה, "דע לפני מי אתה עומד", ביטול המציאות⁹⁰) הוא ע"ד ובדוגמת החילוק שבין עשרה מאמרות למאמר אחד, שע"י עשרה מאמרות נעשית המשכה למטה, וע"י מאמר אחד נעשה (הביטול ו)העלאה למעלה (כנ"ל ס"ו).

יא. ועד"ז (ותירה מזה) בפרשת במדבר – שהתחלתה קורין במנחה דשבת מברכים חודש סיון, וכולה (מתחילתה עד סופה) בשבת שלפני עצרת:

"מדבר" הוא מלשון דיבור, שרומז על הדיבור דתורה, וגם על הדיבור דתפלה⁹¹ – ב' התנועות דהמשכה למטה והעלאה למעלה, שהם ע"ד ובדוגמת עשרה מאמרות ומאמר אחד.

ועוד ועיקר:

"מדבר", מלשון דיבור בתוספת מ"ם, מורה על האדם המדבר⁹² (מקור הדיבור), וענינו בתורה – הדגשת מעלת וחישיבות (מציאות) האדם בדיבור התורה, עד כדי כך, ש"כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו"⁹³, היינו,

(עשרה מאמרות), שבזה מודגשת תנועת הצמיחה והגידול מדרגא לדרגא, "ילכו מחיל אל חיל"⁸³.

ו"בחוקותי" – מלשון חקיקה, כמו אותיות שבלוחות שהם באופן של חקיקה מיני' ובי' – מורה על הנקודה העצמית שלמעלה מהתחלקות לפרטים (מאמר אחד), שבאים לזה ע"י הביטול שלמעלה מהבנה והשגה, "חוקה חקתי גזירה גזרתי"⁸⁴, ו"אין לך רשות להרהר אחרי"⁸⁵.

וחיבורם יחד (שקורין בהריבוחקותי בשבת א', לו' קרואים, וא' מהם (הרביעי) מחבר שניהם ע"י הברכה לפני הקריאה בס"פ בהר ולאחרי הקריאה בר"פ בחוקותי) ע"י דרגא שלמעלה משניהם – מורה שגם בהתחלקות לפרטים (בהר) נמשכת וחודרת הנקודה העצמית שלמעלה מהתחלקות (בחוקותי).

ויש להוסיף, שחיבור ב' הקצוות מרומז גם בכל פרשה בפ"ע: "בהר סיני" – "סיני" בגימטריא "סלם"⁸⁶, שמחבר מעלה ומטה בב' אופני ההליכה שאודותם מדובר בפ' בחוקותי: "והתהלכתי"⁸⁷ לשון רבים, ב' הליכות, הליכה מלמעלה למטה (תורה, שניתנה מסיני), והליכה מלמטה למעלה (תפלה, "סולם דא צלותא"⁸⁸), כמוודגש בעליית משה רבינו להר סיני הן לצורך קבלת

(89) כמ' יום האמצעים, ועאכו"כ מ' ימים האחרונים שהיו ברצון, כמ' יום ראשונים (פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. יו"ד, ט).

(90) אף שבפרטיות יותר צ"ל גם בתורה הקדמת ענין הביטול, וגם בתפלה ענין המציאות והתחלקות (שנקודת ההודאה ד"מודה אני" נמשכת בפורטי הענינים דברכות השחר).

(91) ראה ספר הלכותים (דא"ח להצ"צ) ערך מדבר (ע' נד ואילך). וש"נ.

(92) ועד שנקרא בתואר "מדבר".

(93) ראה תדבא"ר רפ"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.

(83) תהלים פד, ח.

(84) במדבר"ר ר"פ חוקת. תנחומא שם (ג. ח).

ועוד.

(85) פרש"י ר"פ חוקת. – מיומא טז, ב.

(86) ב"ר פס"ח, יב. ובפי' המת"כ ומהרו"ו.

(87) פרשתנו כו, יב. וראה לקר"ת פ' ראה כו,

א. אמ"ב שער הק"ש פפ"ז ואילך. אוה"ת פרשתנו (כרך ב) ע' תרמ ואילך. ועוד.

(88) זח"א רסו, ב. ועוד.

והקב"ה חוזר ואומר החידוש שנתחדש ע"י האדם.

ויש לומר, שכיון שסדר העבודה (גם בהכנה למ"ת בהפרשיות שקורין לפני מתן-תורה) הוא מן הקל אל הכבד, לכן, בפ' בהר־בחוקותי שקורין בשבת שלפני ר"ח סיון (לפני ברכת החודש), מודגש בעיקר שישנם ב' קצוות (בפ' בהר - מציאות והתחלקות לפרטים, ובפ' בחוקותי - ביטול ונקודה שלמעלה מהתחלקות לפרטים)¹⁰², ויתירה מזה, שהתחלת וסיום פרשת בהר־בחוקותי היא בהענין ד"הר סיני" (ולא "מדבר סיני"¹⁰³), הר דייקא, שמדגיש הענין דמציאות והתחלקות פרטית; ובפ' במדבר שקורין בשבת שלפני מתן-תורה¹⁰⁴ מודגש בעיקר חיבור ב' הקצוות ע"י בחי' שלמעלה משניהם, "מדבר" ש"לא ישב אדם שם", כנ"ל.

יב. עפ"ז יש לבאר גם הטעם לנתינת התורה במדבר (מקום הפקר) דוקא - כמודגש בר"ח סיון ש"באו מדבר סיני", ובהקריאה דשבת שלפני עצרת בפרשת במדבר:

נתבאר לעיל (ס"ב) ש"מדבר" הוא "מקום הפקר", היינו, מקום שאין עליו בעלות, דלא כ"רשות הרבים", רשות שהיא בבעלות הרבים.

ובביאור ענינם בתורה - יש לומר:

"רשות הרבים" - רומז על דרגת התורה שיש לה ערך ושייכות להרבים, ששים ריבוא מישראל (כרשות הרבים

שהעיקר הוא דיבורו של האדם, והקב"ה קורא ושונה כנגדו (אחריו) - דרגת התורה שבערך להאדם (עשרה מאמרות); ו"מדבר" מלשון "מדבר" (מ"ם חרוקה), שהדיבור הוא מאליו, "כלומר, שאין בזה בחי' דיבור בפ"ע (כמו מדבר, מ"ם בשבא), רק בחי' שכבר נדבר, דהיינו שהדיבור הוא בבחי' ביטול בדבר ה' המדבר בו"⁹⁴, כמו דיבור התפלה שהתחלתה "אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך"⁹⁵ (תפלה אריכתא⁹⁶), ועד"ז בתורה, שהלימוד הוא בתכלית הביטול, בבחינת "תען לשוני אמרתך"⁹⁷, כעונה אחר הקורא⁹⁸ - דרגת התורה שלמעלה מהאדם (מאמר אחד).

והיבורם יחד ע"י דרגא שלמעלה משניהם - בחי' מדבר למעליותא⁹⁹, "ארץ גו' לא ישב אדם שם"¹⁰⁰, למעלה לגמרי מבחי' אדם¹⁰¹, שמצד בחי' זו נעשה החיבור דשניהם (שהמאמר אחד יומשך ויחדור בעשרה מאמרות), שגם דרגת התורה שלמעלה מהאדם, בחי' תען לשוני אמרתך, תומשך ותחדור במציאות האדם ע"י לימוד התורה באופן של הבנה והשגה, ועד לחידוש והוספה בתורה, שבזה מודגש יותר הענין ד"כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו", שהאדם מחדש בתורה,

94 תו"א יתרו טז, ריש ע"ד. שם (בהוספות) קט, א.

95 תהלים נא, ז.

96 ברכות ד, ב. - ואולי י"ל הפירוש ד"תפלה אריכתא", אריכות (גדלות ושלמות) בתפלה שנעשית ע"י הקדמת הביטול ד"אדני שפתי תפתח

ופי יגיד תהלתך". תהלים קיט, קעב.

98 תו"א יתרו טז, ב. ובכ"מ.

99 ראה לקו"ת במדבר ב, ב ואילך. ובכ"מ.

100 ירמ' ב, ו.

101 (101) י"ל - למעלה גם מבחי' א' דם (ראה לעיל ס"ט).

102 ואילו חיבורם יחד הוא: (א) רק בדרך רמז - ע"ז שקורין ב' הפרשיות יחד, (ב) ואינו בכל השנים.

103 ורק במנחת שבת (לאחרי ברכת החודש) מתחילין לקרוא פרשת במדבר ("במדבר סיני").

104 ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו - שקורין פרשת במדבר בערב זמן מ"ת.

לעולם, ולכן נתינתה לעולם היא עי"ז ש"מ(מאתי) תצא", שייצגת (כביכול) מרשותו של הקב"ה, שמפקירה כדי ש"כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ועפ"ז יש לבאר גם המשך הכתוב "בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני (ולכן) ויחן שם ישראל", ויחן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד"¹¹⁰, "הואיל ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ונעשו חני" אחת הרי השעה שאתן להם את תורת" – כי, כדי לקבל דרגת התורה שלמעלה משייכות לעולם ולאדם שניתנת במקום הפקר, צריך האדם לצאת ממצ"אותו, עי"ז ש"עושה עצמו כמדבר הפקר"¹¹¹, תכלית הביטול, וביטול זה מתבטא (לכל לראש) בשלילת המחלוקת ואהבת השלום (כי סיבת המחלוקת היא ישות עצמו), ועי"ז נעשה ראוי ומוכשר לקבל דרגת התורה שלמעלה משייכות לעולם שניתנת במקום הפקר¹¹².

ואע"פ שההכנה לנתינת התורה במדבר היא ע"י הביטול, שלילת המציאות, ה"ז באופן ש"כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל", "יקבל" דייקא,

שעוברים בו ששים ריבוא¹⁰⁵) כנגד ששים ריבוא אותיות התורה¹⁰⁶, ולכן היא מלכתחילה ברשותם ובבעלותם של הרבים, באופן של ירושה ("מורשה קהלת יעקב") – דרגת התורה ששייכת לעולם, עשרה מאמרות;

ו"מדבר", "מקום הפקר" – רימוז על דרגת התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, "אורייתא וקוב"ה כולא חד", מאמר אחד, שמצד עצמה אינה שייכת לבעלותם של הרבים, אלא שהקב"ה מפקירה (כביכול), ועי"ז נותן רשות (וזכות קנין) ש"כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל"¹⁰⁷.

ולכן ניתנה התורה במדבר, במקום הפקר – כדי לרמוז שהשלמות האמיתית דקבלת התורה, היא, כשמקבלים גם דרגת התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, שכדי שיוכלו לקבלה צריך הקב"ה לתת אותה במקום הפקר דוקא. ויש לומר, שתכלית השלימות דנתינת התורה במקום הפקר תהי' לעתיד לבוא¹⁰⁸, ש"תורה¹⁰⁹ חדשה מאתי תצא": "מאתי" – תורתו של הקב"ה ממש שלמעלה לגמרי משייכות

110) דלא כשאר כל החניות שלפניו (תו"כ ופרש"י עה"פ. וראה לקו"ש חכ"א ע' 100. וש"נ).

111) במדבר"ר שבהערה 6.
112) ויש לומר, שדרגת התורה שניתנה במדבר (מקום הפקר) ע"י הקב"ה, היא למעלה מדרגת התורה שבאה עי"ז שהאדם משים עצמו כמדבר (הפקר) – "אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו" (תלמודו שיש לו כבר, בחי' ירושה שבתורה), "כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה" (בחי' מוכר שבתורה), "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה" (בחי' מתנה שבתורה) – כי, ג' הבחי' דירושא מוכר ומתנה יש להם ערך ושייכות להמקבל (ראה לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. וש"נ), משא"כ דרגת התורה שניתנת ע"י הקב"ה במדבר, מקום הפקר, היא (מצד עצמה) למעלה לגמרי משייכות להמקבל.

105) ראה שו"ע אדה"ז שבהערה 19.
106) ו"אף שבתורה אין נמצא ס"ר אותיות, היינו, מפני אותיות המשך שהם אותיות אהוי' שבכלל הנקודות שאינן ככתב אבל ישנם במחשבה .. אך איו מהנקודות הם אינו ידוע כר" (לקו"ת פרשתנו מא. ב. מג, ד).

107) כי, הפקר הוא לא רק סילוק הרשות, אלא גם נתינת רשות (זכות קנין) לכאור"א ליטול הדבר המופקר (ראה צפע"ג לרמב"ם הל' נדרים פ"ב הי"ד י, ד). הל' מתנות עניים פ"ב (לא, ג) ופ"ד (נט, ג).
108) ראה גם אוה"ת במדבר (הוספות) ע' א"תק: "בחי' מדבר שבתורה הוא מדריגה היותר גבוה דהיינו הבחי' שאינו מוכן הסודות והטעמים שבה ואין שום תענוג, אך אנו עושים בלתי שום תענוג עצמו רק מפני רצונו ית', דאורייתא וקוב"ה כולא חד".

109) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

ולהפסיק בין הקללות שבפרשת בחוקתי לעצרת:

בהרמו על נתינת התורה במדבר, מקום הפקר, מודגש ענין הביטול (מאמר אחד), ש"עושה עצמו כמדבר הפקר", כנ"ל.

ובהפסק בין הקללות שבפרשת בחוקתי לעצרת, מודגש ענין המציאות (עשרה מאמרות) – כי, הצורך בהפסק זה (בפשטות) הוא מפני שהתורה היא מקור כל הברכות, כמודגש בהתחלת התורה באות ב', ר"ת ברכה¹¹⁸, החל מהברכה הכי עיקרית שמודגשת בצירוף דאות ב', ש"סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד"¹¹⁹, שרומז על העולם שנברא ע"י הקב"ה באופן שמוקף מג' רוחות מלבד רוח צפונית¹²⁰, כדי שהאדם (ע"י עבודתו) ישלים¹²¹ ויסבב גם רוח צפונית – שבזה מודגשת מעלת האדם (תוקף המציאות), שעל ידו דוקא נעשה העולם מוקף מכל ד' רוחות (ללא נתינת מקום לפירצה), כצירוף מ"ם סתומה ד"לסרבה המשרה"¹²² (מ"ם סתומה באמצע התיבה), שרומזת¹²³ על גאולה¹²⁴,

קבלת האדם (דלא כהלשון הרגיל מתן תורה, "נתינתה במדבר") – שבזה מודגש שגם דרגת התורה שלמעלה ממציאותו חודרת ונעשית מציאותו¹¹³, ע"י הלימוד בהבנה והשגה, ועד להחידוש בתורה, תוקף המציאות דקדושה¹¹⁴.

יג. ויש לומר, שב' הקצוות דתכלית הביטול ותוקף המציאות מודגשים גם בקריאת פרשת במדבר בשבת שלפני עצרת (והתחלתה במנחת שבת זה):

שם הפרשה, "במדבר" (ע"ש התחלתה "וידבר גו' במדבר סיני") – מורה על תכלית הביטול, "כמדבר זה שהכל דשין בו"; ותוכן הפרשה ע"ד מנין בני" (שעל שם זה נקרא כל הספר "חומש הפקודים"¹¹⁵) – מורה על תוקף המציאות ("דבר שבמנין לא בטל"¹¹⁶) וגודל החשיבות ("מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה"¹¹⁷) דכלל ישראל ודכאו"א מישראל.

ויש להוסיף, שב' קצוות הנ"ל מודגשים גם בב' הטעמים דקריאת פרשת במדבר בשבת שלפני עצרת – לרמז על נתינת התורה במדבר,

(113) ודוגמתו בשלילת המחלוקת ואהבת השלום – שאין זה רק מצד הביטול והעדר המציאות (ע"ד "עושה שלום במרומיו", "מיכאל שר של מים גבריאל שר של אש ואין מכבים זא"ז", כמשל ב' שרים שמנגדים זל"ז שמתבטלים ממציאותם בעמדם לפני המלך (ראה תניא אגה"ק סי"ב. לקו"ת אמור לת, א. ובכ"מ)), אלא גם בהיותם בתוקף המציאות, עם כל הכחות והחושים כו', ה"ה במצב של אחדות ושלום.

(114) וע"ד מ"ש "ונפשי כעפר לכל תהי" (וע"י) פתח לבי בתורתך – שע"י הביטול כעפר שהכל דשין עליו ("משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו"), נעשה ראוי ומוכשר לקבל הדרגה ד"תורתך", תורתו של הקב"ה שלמעלה משייכות לעולם, שניתנת במקום הפקר דוקא, ודרגה נעלית זו – מקבלה באופן ד"פתח לבי בתורתך", פתיחת הלב, תוקף המציאות דקדושה.

(115) יומא רפ"ז ובפרש"י.

(116) ביצה ג, סע"ב.

(117) פרש"י ר"פ במדבר.

(118) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א (קרוב לסופה).

וראה לקו"ש חט"ו בתחלתו. וש"נ.

(119) ירושלמי שם. וראה מקומות שבהערה

הבאה.

(120) מדרש הנעלם לשה"ש (בוהר חדש).

רבתינו בעה"ת וחוקני ר"פ בראשית. וראה גם ב"ב

כה, רע"ב.

(121) ע"ד מש"נ "אשר ברא אלקים לעשות",

"לתקן" (בראשית ב, ד. וראה ב"ר פי"א, ו

ובפרש"י).

(122) ישע"י ט, ו. – וראה שלה"ה דל"ז ע"א

(הובא באוה"ת נ"ך ס"ע קפד): "בראשית ג' רוחות

סתומים ורוח צפון נשאר פתוח כו' ובמ"ת נשלמו

ד' רוחות ונעשו מ"ם סתומה, והוא מ"ם סתומה

כפסוק לסרבה המשרה".

(123) ראה ספר הערכים חב"ד מע' אותיות

התורה מ"ם (ב) ע' רג ויאלך. וש"נ.

(124) ויש לומר, שענין הגאולה מרומז גם

בהמילוי דאות ב' (בי"ת) – ת' ר"ת תחית המתים

בכל שבת, בשבת שממנו מתברך "זמן מתן תורתנו" על אחת כמה וכמה.

(ב) לעורר ולזרז בכל מקום ומקום שבקריאת עשרת הדברות ב"זמן מתן תורתנו" יהיו בבתי-כנסיות כל ילדי ישראל (גם הקטנים ביותר, ועד לתינוקות שבעריסה¹²⁹) שהם ה"עריבים" לקבלת התורה, בנינו עורבים אותנו¹³⁰.

וכל זה – בהדגשת ב' הקצוות דביטול ומציאות (מאמר אחד ועשרה מאמרות) האמורים לעיל:

מחד גיסא – ענין הביטול שמודגש בהתאחדות עם כו"כ מישראל, "להקהיל קהילות", ובפרט ע"י האחדות דכל בני, האנשים והנשים והטף, בשעת קריאת עשה"ד, היינו, שההתאחדות היא לא רק עם האנשים שבערכו ובמדרגתו בלימוד התורה ("להקהיל קהילות" .. ללמוד בהם תורה לרבים"), אלא גם עם קטנים וקטני קטנים, שכולם יחדיו באים לביהכ"נ¹³¹ – תכלית הביטול.

ולאידיך גיסא – ביחד עם הביטול שבהתאחדות עם כו"כ מישראל, מודגש גם תוקף המציאות דכאו"א מישראל

שנעשית ע"י עבודת האדם בהמשכת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) באמצע ה"גולה" – "גאולה"¹²⁵.

*

יד. ויש לקשר האמור לעיל עם הוראה לפועל בענין שהזמן גרמא:

(א) "להקהיל קהילות בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבים"¹²⁶ (כולל גם באופן ד"העמידו¹²⁷ תלמידים הרבה"¹²⁸), אשר, אם הדברים אמורים

(שלימות הגאולה), ו' רומז על עשרת הדברות (ס' דיאל המלאך. הובא בתו"ש בראשית אות ל' בהערה), שעל ידם פועלים ענין הגאולה (ת) בעולם (ב). ועצ"ע.

125) ראה ויק"ד ספ"ב. וראה בארוכה שיחת ש"פ אחו"ק וש"פ אמור. – ויש להוסיף בהרמז שבאות ג' שהיא הר"ת ד"גולה" ו"גאולה", שג' ד"גולה" רומז להנתינת מקום ל"גולה", מפני שהעולם מסוכך מג' ורחות בלבד, ורוח צפונית, ש"מצפון תפתח הרעה", נשאת פרוצה. וגי' ד"גאולה" רומז על עבודת האדם באופן ד"גמול דלים" ("גימ"ל דל"ת גמול דלים" (שבת קד, א)), ע"י המשכת וגילוי אלופו של עולם, שע"ז מהפך הדי' ד"דלים" לעולם שמוקף מכל ד' רוחות, כמו מ"ם סתומה*.

126) שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג (מיל"ש ר"פ ויקהל).

127) אבות פ"א מ"א.

128) ו"הרבה" בבת אחת – ע"ד מש"נ ביצי"מ "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד", שהיו יולדות ששה** בכרס אחד, ועד"ז בהיעיאה מגלות האחרון ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות") בנוגע לתלמידים, ש"כל המלמד כו' כאילו ילדו" (סנהדרין ט, סע"ב. פרש"י במדבר ג, א).

(*) וראה מק"מ ר"פ שלח בשם הרח"ו (הובא באוה"ת נ"ך שם) שלעת"ל יפתח הקב"ה המ"ם סתומה באלכסון ותיעשה ב' דלתין של בן דוד, ואז יבוא המשיח ונע"פ המבואר באוה"ת שם שהד' מורה על דיבור, וב' דלתין הם ב' בחי' דיבור – אולי יש לקשר זה עם ב' בחי' הדיבור ד"במדרב" (מלשון דיבור), דיבור דתורה ודיבור דתפלה (כני"ל ס"א)).

(**) ויש אומרים שנים עשר .. ויש אומרים ששים" (שמו"ר פ"א, ח).

129) להעיר מירושלמי יבמות פ"א ה"ו.

130) שהש"ר פ"א, ד (א). וראה לק"ש חכ"ח ע' 315. ועוד.

131) להעיר מברכות כה, א: "שהי' ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כבור לא יכנס לבית המדרש", ולאחרי שראב"ע נתמנה לנשיא, אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס .. ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי" (ארבע מאות או שבע מאות). וגם לאחרי ש"אחזו ל' בחלמי' חצבי חיורי דמליין קטמי" (כלומר אף אלו אינם ראויים – פרש"י), מסיק "ולא היא, ההיא ליתובי דעת" הוא דאחזו ל' (כיון ש"הוה קא חלשא דעת" דר"ג כו"). ויש לומר בתיווך הדברים (המסקנא "לא היא", ואעפ"כ "אחזו ל' בחלמא", שבודאי לא הראו לו דבר שקר ה") – שגם כשמצד עצמם אינם ראויים, מ"מ, עי"ז שמכניסים אותם לביהמ"ד נעשים ראויים כו'.

ע"ד מ"ש¹³⁸ "ואתם תלוקטו ולאחד אחד בני ישראל", וכולם יחד נעשים מציאות אחת ד"קהל גדול"¹³⁹, ועד למנין העשירי, ביחד עם השירה העשירית והפרה העשירית ("העשירי יהי קודש"¹⁴⁰), ע"י "המלך המשיח מהרה יגלה אכ"ר"¹⁴¹ – שתיכף ומיד ממש רואים שמישח נמצא כבר בינינו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר "הנה זה (המלך המשיח וכבר) בא"¹⁴².

ובהמשך לזה באים ל"זמן מתן תורתנו" בתכלית השלימות – בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, בבית המקדש ובקדש הקדשים (שבו נמצא הארון עם הלוחות¹⁴³, שהם בבחי' "בחוקותי", אותיות החקיקה) – "תורה חדשה מאתי תצא", תורתו של משיח שילמד את כל העם¹⁴⁴, ועד להלימוד מהקב"ה בכבודו ובעצמו ("מאתי" ממש), כמ"ש¹⁴⁵ "לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי", ו"לא¹⁴⁶ יכנף עוד מוריק והיו עיניך רואות את מוריק"¹⁴⁷, תיכף ומיד ממש.

כפ"ע (כבענין הפקודים), שכאו"א מהם מקבל את התורה, ולומדה ומשיגה בהבנה והשגה שלו (ועד שמחדש בתורה¹³²), כל חד וחד לפום שיעורא דילי'.

טו. ויה"ר – והוא העיקר – שההחלטה להוסיף באחדותם של ישראל כהכנה לקבלת התורה ("שנאו את המחלוקת ואהבו את השלום") תמהר ותזרו ותפעל תיכף ומיד ביטול הגלות (שסיבתו היפך אהבת ישראל¹³³, ובהבטל הסיבה בטל בדרך ממילא המסובב), ותיכף ומיד ה"ה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' שלמות הענין דמתן-תורה, "תורה חדשה מאתי תצא".

ובפשטות – שעוד לפני "זמן מתן תורתנו", ולפני ר"ח סיון, בעמדנו בשבת מברכים חודש סיון, שבת פרשת בהריבחותי, זוכים לקיום היעוד והספור שבהתחלת פרשת בהר: "כי תבואו אל הארץ וגו'", ובהתחלת פרשת בחוקותי: "ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו"¹³⁴, "עתידה¹³⁵ ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת"¹³⁶, ו"אילני סרק עתידים לעשות פירות"¹³⁷.

ובהמשך לזה באים לספר הפקודים – המנין דכל בני" וכו"א מישראל,

-
- (132) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. וש"נ.
 (133) ראה יומא ט, ב.
 (134) כו, ד.
 (135) שבת ל, ס"ב. וש"נ.
 (136) ודוגמתו בזמן הזה – "כמהין ופטירות" (שבת שם), "כענין הספחים* שג"כ בלי זריעה" (ביאורו"ז להצ"צ ע' תכודח).
 (137) תרו"כ ופרש"י עה"פ.

(* ולהעיר מהשייכות לפרשת בהר – "ספוח קציר" (כה, ה).

(138) ישעי' כו, יב.

(139) ירמ' לא, ז.

(140) פרשתנו כו, לב.

(141) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג (משיעורי

הרמב"ם דימי השבוע שמתברכין משבת זה).

(142) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

(143) וגם שבירי לוחות (כ"ב יד, ב), שמורה על

עבודת התשובה (לב נשבר) – "משיח אתא לאתבא

צדיקיא בתיובתא" (ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת

דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ).

(144) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. ועוד.

לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.

(145) ירמ' לא, לג.

(146) ישעי' ל, כ.

(147) כפי ש"כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת

מתן תורה" (תניא פל"ו).